

Funda GÜNŞOY KAYA*

Kitap nceleme Book Review

Political Romanticism/ Carl Schmitt (trans. Guy Oakes, The MIT Press, 1986),
[*Politische Romantik/Carl Schmitt* (Duncker & Humblot, Munchen,1919)]

Carl Schmitt, 1922 tarihli *Politische Theologie. Vier Kapitel zur Lehre von der Souveränität* (Siyasi İlahiyat: Egemenlik Kuramı Üzerine Dört Bölüm*), 1923 tarihli *Römischer Katholizismus und politische Form* (Roma Katolikliği ve Politik Form**) ve *Die geistesgeschichtliche Lage des heutigen Parlamentarismus* (Parlamentar Demokrasinin Krizi***), 1927 tarihli *Der Begriff des Politischen* (Siyasal Kavramı****) ve nihayet 1942 tarihli *Land und Meer* (Kara ve Deniz) gibi külliyyatının hatırı sayılır bir kısmı Türkçe'ye çevrilen ve halihazırda çevrilmekte olan bir Alman hukukçu, politik teorisyen ve politik teologdur. Schmitt, yalnızca, egemeni basitçe hukuk yönetimiyle eitleyen liberal devlet teorisine karşı hukukun değil egemenin, hukuk metninin değil, politik iradenin üstün otorite olduğunu söylemesi, politik olanın kriterini dost-düşman ayrımı olarak belirlemesi, savaş insanın temel ontolojik durumu olarak kavraması ve egemeni istisnai duruma karar veren kimse olarak tanımlaması nedeniyle değil, aynı zamanda Hitler'in *Kronjurist*'i (bağcı hukukçu) olarak kazandı ve kötü öğretiler nedeniyle de akademik-entelektüel arenada tartışılmalı bir şahsiyet olmuştur.

Teorik ve pratik angajmanının yol açtığı bu kötü öğretilerle beraber, 1985'te ölümünden bu yana, Batı'da Schmitt'in fikirleri entelektüel solumda da içine alan bir çevre tarafından hararetli tartışmaların ana gündemini oluşturmaktadır. Nasyonal Sosyalist geçmişine rağmen, liberalizmin evreselciliği ile demokrasinin homojenlik vurgusu arasındaki çözülemez karışıklıktan dolayı liberal demokrasi kavramlaştırmasının aslında bir oksimoron olduğunu, bir toplumun kolektif kimliğinin her zaman bir "onlar"a karşı "biz" algısıyla oluşturulduğunu ve dolayısıyla politik olanın insan ilahilerinin kurucu ontolojik boyutu olduğunu dikkat çekmesi, Schmitt'i yeni akademik bir moda olmanın ötesinde liberalizmin bünyesinde barındırdığı zaafılarına karşı bir 'uyaran' olarak görmeyi

* Dr., Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü.

* A.E.Zeybekoğlu, Dost Yayınları, Ankara, 2002.

** Roma Katolikliği ve Politik Form ile Kara ve Deniz *Tarih ve Siyaset Üzerine ki Deneme* adıyla tek bir kitap halinde basılmıştır (çev. Gültekin Yıldız, Paradigma Yayınları, İstanbul, 2009)

*** A.E.Zeybekoğlu, Dost Yayınları, Ankara, 2006.

**** Aykut Çelebi'nin Sunu'uyla çev. Ece Göztepe, Metis Yayınları, İstanbul, 2007.

mümkün kılmıdır. Ancak bütün bu tartışmalar, özellikle *Politische Theologie* ve *Der Begriff des Politischen* üstünden yürütüldüğü için, 1919 tarihli *Politische Romantik* (Politik Romantizm) çözümler zaman ihmal edilmiştir. Oysaki kitap, Schmitt'in entelektüel gelişiminde meydana gelen bir kırılma noktasının ürünüdür ve Bendersky'nin de salık verdiği üzere hem teorik hem pratik düzeyde okunmalıdır.

Genel olarak ele alındığında, Schmitt'in devlet ve politika teorisi, Bismarck'ın *Kulturkampf*¹, bağırsız parlamentarizm tecrübesi, I ve II. Dünya Savaşı, Versailles Antlaşması gibi Alman toplumunun dönümünde hayati rol oynayan sosyo-politik olaylar zincirine sıkı sıkıya bağlıdır. Bu sebeple, Schmitt'in düşünceleri ve eserleri, çalışmaları temel problemleri keşillendiren sosyo-politik bağlam içinde değerlendirilmelidir. Schmitt'in liberalizm ve parlamenter demokrasi karşıtı, Almanya'nın içinde bulunduğu politik kriz ortamında keşillenmi olmakla birlikte, Weimar'ın dar kültürel dünyası içinde kalınarak anlaşılması mümkün değildir. Tersine, batı düşüncelerine içine mevzilenmeyi gerektirir. Schmitt'in liberalizm, parlamentarizm, bireycilik eleştirisi ile neredeyse özde modernite kritiği, onu, Platon ve Aristoteles'ten Augustine'e, Machiavelli'den Hobbes, Hegel ve Max Weber'e, de Maistre'den Donoso Cortes'e uzanan geniş düşünürler grubu ile birlikte ele almayı gerektirir. Zira, Schmitt'in modernite kritiği, bir mücadele ve belli bir politik-felsefi düşünce geleneğini takip eder. Bu çerçevede, *Politische Romantik*, 1918'de Wilhelm Almanya'sının yerini egemenliği monarktan alıp halka veren Weimar Cumhuriyetine bıraktığı ve 1919'da Almanya'nın, Schmitt dâhil neredeyse tüm Almanlar tarafından haksız bir dayatma olarak görülen Versailles Barış Antlaşmasını imzalamak durumunda kaldığı bir ortamda kaleme alınmıştır.¹

Daha önceleri, Yeni-Kantçı çizgide ilerleyen ve devletin mutlak gücünün üstünde daha yüksek bir otoritenin, devletin tesis ettiği yasaların üstünde daha yüksek bir yasanın olduğu öne sürülen Schmitt, savaş yıllarının kaotik ortamıyla birlikte, entelektüel duruşunda esaslı bir kırılmaya uğramıştır. On altıncı yüzyılın mezhep savaşlarına benzettiği bu sivil savaş döneminde, Schmitt kendisini bir karar noktasında hisseder: ya olup bitenler karşısında apolitik bir konum benimseyerek varolan düzenin bilinçsiz muhafızlarından biri olacaktır ya da birbiriyle çatışan sosyal kuvvetler karşısında, anı hâlâ hafızalarda (en azından muhafazakâr denilen kesim için) canlı duran otoriter devletin savunucusu olacaktır. *Politische Romantik*, bu politik bilincin ilk ürünüdür.² Teorik düzeyde kitap, modern Avrupa tarihi içinde liberal bireyin, romantik öznenin veya burjuva bireyin metafizik, politik ve moral zihinsel katmanlarının bir haritasını çıkararak sistematik bir analizini ve esaslı bir kritiğini yapar. Pratik-politik düzeyde ise, Almanya'da yanlış bir şekilde "restorasyon, feodalizm ve devrim karşıtı devletçi ideallerle irtibatlandırılan" romantizm kritiğinin hedefinde apolitik Alman entelektüelleri vardır.³ Toplumsal normlara karşı bireyi ve onun kişisel gelişimini

¹ Versailles Antlaşması, başkalarının yanı sıra, 1923'te Ruhr vadisinin Fransız ve Belçika askerlerince işgal edilmesini ve Schmitt'in yaşadığı bölge Rhineland'ın askerden arındırılmasını tartışır. Bu durum, Schmitt'te derin bir travma yaratır. Bkz., Balakrishnan, Gopal, *The Enemy: An Intellectual Portrait of Carl Schmitt*, Verso, NY, 2000, s.80.

² Bendersky, Joseph, *Carl Schmitt: Theorist for the Reich*, Princeton University Press, 1983, ss.21-25.

³ Bkz., Bendersky, Joseph, *Carl Schmitt: Theorist for the Reich*, s.25.

yücelten romantik hareket, sosyal yabancılaşmaya ve genel bir apolitizasyona davetiye çıkarır.

Bununla birlikte, Schmitt'in monarşik rejimi restore etme çabası içinde olmadığını da belirtmeliyiz. Monarşik meşruiyet, tek Tanrı'nın varlığı çerçevesinde geçerlilik ve anlam kazanır.⁴ Tanrı'nın öldüğü seküler bir çağda, monarşik devlet, ancak demokratik meşruiyetten söz edilebilir.⁵ Bu yüzden o, kitle demokrasisine ve modern parti politikasına duydukları nefretten ötürü, mevcut durumu doğrudan tahlil etmek yerine, Prusya monarşisinin 'eski güzel günleri'ni düşleyen muhafazakâr entelektüelleri, reaksiyoner "soyut ilkelere bağlı Don Kişitler" olarak görür.⁶ Muhafazakâr kanatta yer alan Alman entelektüelleri, sıklıkla, bir "yaratıcı restorasyon" projesinden söz ederler. Restorasyon, genel olarak, on sekizinci yüzyıl Katolik karşı-devrim düşüncüleri Joseph de Maistre ve Louis de Bonald'ın Fransız Devrimi'ne tepkiden doğan "gelenekçi" ve monarşik yanlısı (*royalist*) düşüncüleri ile ilişkilendirilen bir kavramdır.⁷ Almanya'da ise kavram, Hıristiyanlık ile ayrı milliyetçi söylemi bir araya getirerek, Cumhuriyet öncesi düzenin, eski rejimin veya monarşinin canlandırılmasını amaçlayan Romantizm ile ilişkilendirilir.⁸ O halde, Schmitt'in politik romantizm kritiği, politik düzlemde, ilkin, kendilerini muhafazakâr addeden fakat aslında Almanya'da liberal bireyci düzenin ikmaline hizmet eden irrasyonel, ütopyan bir a-politik "geçmiş kaçışı" hareketinin kritiğidir.⁹ İkinci olarak, Schmitt'in romantizm kritiği, rasyonel müzakere ve diyalog ile karakterize olan modern parlamentarizm kritiğinin zeminini teşkil eder.¹⁰ Daha felsefi düzlemde ise, bu kritik, modern burjuva-bireyci politik düzenin ardındaki metafiziğin ifadesine hizmet eder.

Schmitt'e göre, "her hareket...dünya karşısında özgül bir karakteristik tavra dayanır".¹¹ Bu minvalde, liberal bireyci politik düzen dünya karşısında alınan temel bir duruş veya metafizik bir temel üstünde yükselir. Dolayısıyla, gündelik politika içerisinde kalınarak politik romantizm anlaşılabilir.¹² O halde Romantizmin özü nedir?

Schmitt, Avrupa muhafazakâr düşünce geleneği içinde iki tavır veya durak tespit eder: politik romantizm ve Katolik-karşı devrim. Almanya'da Romantizmi muhafazakârlıkla ya da Katolisizmle bağlantılı bir tarzda ele alan bildik tüm yaklaşımlara iddetle karşı çıkarak, de Maistre, de Bonald, Burke ve Cortes gibi

⁴ Bkz., *The Political Theology: four chapters on the concept of Sovereignty*, trans: George Schwab, MIT Press, Cambridge, 1985, ss.49,51.

⁵ Bkz., a.g.e., s.66

⁶ Bkz., Schmitt, Carl, "Donoso Cortes in Berlin" trans. Mark Grzeskowiak, *Telos* 125, 2002, s. 96; Balakrishnan, Gopal, *The Enemy*, s.121

⁷ Bkz., Schmitt, Carl, *The Political Theology*, ss.53-54.

⁸ Bkz., Schmitt, Carl, *Political Romanticism*, ss.22-25; Balakrishnan, Gopal, *The Enemy*, s.120.

⁹ Bkz., Schmitt, Carl, *Political Romanticism*, s.9.

¹⁰ Bkz., Mehring, Reinhard, "Liberalism as a 'Metaphysical System': The Methodological Structure of Carl Schmitt's Critique of Political Rationalism", *Law as Politics*, ed. D.Dyzenhaus, Duke University Press, 1998, s.153 dip 26.

¹¹ Bkz., Mehring, Reinhard, "Liberalism as a 'Metaphysical System'", s. 16.

¹² Bkz., Christi, Renato, *Carl Schmitt and Authoritarian Liberalism*, University of Wales Press, 1998 s.53 dip 1.

Katolik dü ünrler ile politik romantikler arasına keskin bir hat çeker. Ona göre, bu isimler, Adam Müller ve Friedrich Schlegel gibi romantikler ile aynı kategoride ele alınamaz. Zira, Katolik kar ı-devrimci muhafazakârlık, metafiziksel temeli ve ahlaki motivasyonu bakımından, kendisini yeni politik bir alternatif olarak ortaya koyan politik romantizmin kar ısında yer alır.¹³ Schmitt'e göre, romantizm ne romantik denilen bir nesnelere koleksiyonuna ne psikolojik hallerine ne de Klasisizm-Romantizm dikatomisine referansla tanımlanabilir.¹⁴ Farklı ülkelerde farklı anlamlar kazanmış olması da, onun salt yalın politik bir devrimci hareket ya da muhafazakâr veya reaksiyoner bir yönelim olarak tanımlanamayacağına bir göstergesidir.¹⁵ Dolayısıyla, Schmitt'in perspektifinden, o, bizzat bu hareketin taşıyıcısından, yeni burjuva bireyden hareketle ele alınmalıdır.¹⁶ Schmitt'e göre, romantik hareketin taşıyıcısı, 1789 Fransız Devrimi ile birlikte monar iye, aristokrasiye ve Kilise'ye karşı büyük bir zafer elde eden burjuva bireydir.¹⁷

Romantizmin felsefi kökleri Descartes'ın özneyi merkeze alan felsefesine dek uzanır. Kartezyan *cogito*, "geleneysel metafizi in a kın Tanrı"sını yerinden eder. Ama Kartezyan özne, Tanrının yerini almaya henüz uygun bir namzet olmadığından önce komünite veya halk sonra tarih yeni modern ilahlar olur. Komünite veya Rousseaucu genel iradenin kendi bünyesinde barındırdığı bireyci unsurlar, Fransız Devrimi'nde bizzat Jakobenler tarafından hayata geçirilir.¹⁸ Monar iye karşı toplumu bir sıfır noktasından hareketle yeniden kurmaya girişen Jakobenlerin 'halka ra men' bireyci iradeleri, somut gerçekliği 'halk için' ya da 'halk adına' reddeder. Kendilerini tümüyle modern, devrimi ise mutlak bir başlangıç noktası olarak gören Jakobenler, toplumu, tarihi ve devlet gibi tüm kurumları "aklın üniformasını" kuşanmış özgür bireyin yaratımı olarak kavrarlar.¹⁹

Böyle bakıldığında romantizm, Schmitt'in karşı-devrimci yazarlara referansla söylediği gibi, uzun bir süreç içinde gelişen "üç başlı dev"in başlarından biri olarak görünür: Reformasyon, Devrim ve Romantizm²⁰. Bu bakımdan o, komünite, halk veya insanlık ve tarih ideleri örneğinde olduğu gibi "eski metafizi in en yüksek gerçekliği, Tanrı'nın yerine seküler halefler koyma girişimlerinden birisidir. Romantizm, tam da bu çerçevede içinde anlamılması gereken bir imkândır; A kın ve ilahi olanın mutlak, nihai otoritesinden insanî ve dünyevi olanın otoritesine geçiş. Önce devlet sonra halk (genel irade) ve romantizmle birlikte birey, yeni bir otorite olduğu iddiasında bulunur. Tanrının yerini almak bakımından, Schmitt'e göre, o, son imkândır.²¹

Tanrının yerini alma imkânı olarak tanımlanan romantizmin ardında okkazyonalist bir metafizik yatar. Schmitt, romantizmi *occasio* (vesile) ile *causa*

¹³ Bkz., a.g.e., ss.53-54.

¹⁴ Bkz., a.g.e., s.2.

¹⁵ Bkz., a.g.e., s.10.

¹⁶ Bkz., a.g.e., s.3.

¹⁷ Bkz., a.g.e., s.12.

¹⁸ Bkz., a.g.e., ss.67-68.

¹⁹ Bkz., Christi, Renato, *Carl Schmitt and Authoritarian Liberalism*, ss.55-56.

²⁰ Bkz., Schmitt, Carl, *Political Romanticism*, s.8.

²¹ Bkz., a.g.e., ss.17-18.

(neden) karıtlımdan hareketle anlar ve onu “bir okkazyonalizm formu” olarak tanımlar.²² Okkazyonalizmin ardındaki metafizik, Tanrıyı mutlak otorite ve tüm dünyayı Tanrının yegâne aracılığı için bir vesile olarak görür. Seküler bir formda bu tavır, romantizmde devam eder. O, okkazyonalist sistemin temel öznesi olan Tanrı’yı özneleştirir. Böylece, artık kendisinden başka herhangi bir şey bölünemeyecek olan atomize Romantik özne, panteist bir anlayış içinde Tanrı’nın yerini alır.²³ Tıpkı Tanrı için dünyanın bir aktivite vesilesi olması gibi, romantik özne için de dünya ve diğer insanlar kendi romantik aktivitesi için salt birer vesiledir, bir fırsattır.²⁴

Guy Oakes, Schmitt’in romantizme ilişkin kategorizasyonunu üç başlık altında toplar: Ontolojik estetizm, romantik ironi ve kişiselleştirme. Ontolojik estetizm, yukarıda tartıştiğimiz üzere, romantizmin ardındaki metafizik ve dünyaya karşı romantik tavrın sonucudur. Okkazyonalist metafizik ve seküler formu olarak romantizm için dünya, sınırsız imkânlarla doludur. Romantik bireyin perspektifinden gerçekliğin hiçbir özsel doğası olmadığı için, kendi yaşamı dâhil, hiçbir şey ahlaki sınırlamaya tabi değildir. Ahlaki hiçbir sınır olmadığına göre, onun için her şey, estetik imgelemine sunulmuş birer objedir.²⁵ Bu demektir ki, bir şeyi tarihsel, politik ya da ahlaki bakımdan önemli kılan özellik, şeyin kendisinde içkin değildir. Bu minvalde, savaş ya da devrim gibi büyük tarihsel öneme sahip olaylar, bir kalem ya da hatta bir insan, kendi başına, kendi özelliklerinden ötürü bir anlama ve gerçekliğe sahip değildir. Dünya üstündeki her şey ve her insan, onun için, estetik bir ilginin nesnesi olarak varolur.²⁶ Objeler, birbirlerinden yalnızca estetik açıdan ayrılırlar.²⁷ Zira, romantik özne veya burjuva bireyi, tüm özsel karıtlılıkları, yani iyi-kötü, dost-düşman ve sağ-sol karıtlılığını estetik karıtlılıklara indirger; entelektüel, dini, devlete ve kiliseye ait her şeyi estetik alana havale ederek toplumun topyekun estetizasyonunu amaçlar.²⁸ Bunun sonucunda, tüm standartlar, tüm hiyerarşik yapılar romantik bireyin ve hazzın hükümlerine boyun eğer. Romantik özne ile birlikte, “Kilise yerini tiyatroya bırakır, din bir drama ya da opera materyali muamelesi görür ve Tanrının evi bir müze olarak görülür”.²⁹

Özneleştirilmiş okkazyonalizm olarak romantizm, felsefi açıdan devrimcidir. Zira, romantik öznenin ilgisi, burada şimdi olanın rutin varoluşuna ya da objektif dünyaya yönelik değildir. Tersine romantik ironi, romantizmin gerçekliğin olumsuzlamasının ve hatta gerçeklikten kaçmasının entelektüel aracı olur. Bu yolla, objektif dünya romantizmin estetik imgelemine ürünü fantastik bir dünya lehine askıya alınır ve romantik, herhangi bir imkândan vazgeçmeden gerçek iç özgürlüğü için

²² Bkz., a.g.e., ss. 7-8.

²³ Bkz., a.g.e., s. 99.

²⁴ Bkz., a.g.e., s. 17.

²⁵ Bkz., a.g.e., s. 19.

²⁶ Bkz., Schmitt, Carl, *Political Romanticism*, s. 96.

²⁷ Bkz., Oakes, Guy, “Translator’s Introduction”, *PR*, s. xx.

²⁸ Bkz., Schmitt, Carl, *Political Romanticism*, s. 16.

²⁹ A.g.e., s. 18.

koruyabilir.³⁰ Fantastik bir dünya lehine rutin varoluşa karşı bu kayıtsızlık, kendisini “doğa felsefesi, mitoloji ve irrasyonelizm” formunda ortaya koyar.³¹

Ancak, yine de romantik dünyayı deşirmek ile ilgilenmez. O, entelektüel açıdan üretken olmakla birlikte aktif deşildir. Çünkü o, “burjuva emniyetinin (security) bir ürünüdür”.³² Onun kendisini kuşatan politik-sosyal gerçekleşme kayıtsızlığı, herhangi bir politik ideye bağılanma yeteneksizliğıne ve karar vermek yerine “ebedi sohbeti” yüceltmesine yol açar.³³ O, gerçek dünyada bir çatışma ile karşılaşılacağında, bunu estetik açıdan açıklamaya girişir. Çünkü, Schmitt’e göre, “politik canlılığın en önemli kaynağı adaletle inanç ve adaletsizlikle öfke onda bulunmaz”.³⁴ Öyleyse, romantik öznenin niyeti çatışmayı çözmek değil, kültürün tüm alanlarında olduğu gibi, politikanın estetizasyonudur.³⁵ Başka bir ifadeyle, o, romantik bir üretkenlikle, gerçek dünyadaki iyi ile kötü arasındaki tözsel çatışmaları, sonsuz bir sohbetin tarafları arasındaki poetik bir karşılaştırmaya indirger. Bu tavır, hayati politik problemler karşısında alınması gereken kararı imkânsız hale getirir.³⁶ Dolayısıyla, politik romantizm, okkazyonalizmin özü pasifizm olduğu için, aslında pasifist ve a-politiktir; o, dünyayı politik eylem ve karar yoluyla değil, kelimeler, entelektüel sohbet ve imgelem yoluyla dönüştürmeyi amaçlar.³⁷ Gelenekçi argümanlardan etkilenmiş olan Alman romantikleri, söz gelimi Hıristiyan-Katolik bir monarşinin taraftarı olan Schlegel bile, bir filozof olarak politik ideallerinin politik gerçeklik kazanması düşüncesinden deşete kapılır. Bu durumda, haklı olarak, sormak gerekir; “O, gerçekte ne ister?”. Yalnızca, “pür entelektüel tartışma”, çatışmanın entelektüel kritiğidir. Bunu Katolik bir zeminde haklı bile kılar; zaman, öylesine kötüdür ki her politik eylem, her politik tutku ve her politik polemik, Hıristiyan bir motivasyona sahip olsa da, bu kötülüğe katkıda bulunur. Böyle yapmakla da, “Katolisizme saygısızlık” neden olur. O halde, Romantik bakı açıısından, “her partizan ruh, kötüdür”; Geriye kalan tek şey, mutlak bir pasifizmdir.³⁸

Bu romantik sohbet ve diyalog anlayışını politik düstür edinen liberal parlamentarizm, kültürün tüm alanlarının romantik estetizasyonuna bir adım daha yaklaşım olur.³⁹ Bu yüzden, “politik aktivitenin bağılatıldığı yerde, politik romantizm son bulur”.⁴⁰ Romantizmin özgürlük adına politik gerçekleşme ve kararı askıya alan tavrının nihai sonucu, romantik anarşidir.

Dünya figürlerine çözümler ve amaç ‘evrenin manipülasyonudur’. Tözsüz formlar, herhangi bir içerikle ilgili olabilir. Romantik anarşide, herkes kendi dünyasını

³⁰ Bkz.,a.g.e.,ss.71-72.

³¹ Bkz.,a.g.e.,s.52.

³² Bkz.,a.g.e.,s.99.

³³ Bkz.,a.g.e.,s.139-140

³⁴ Bkz.,a.g.e.,s.129

³⁵ Bkz.,a.g.e.,s.144

³⁶ Bkz.,Schmitt, Carl, *Political Romanticism*, ss.56,124-125.

³⁷ Bkz.,a.g.e.,ss.83-84, 125,159.

³⁸ Bkz.,a.g.e.,s.119.

³⁹ Bkz.,Christi, Renato, *Carl Schmitt and Authoritarian Liberalism*, s.63; Oakes, Guy, “Translatos’s Introduction”, *Political Romanticism*, s.xxxv dip 26.

⁴⁰ Schmitt, Carl, *Political Romanticism*, s.160.

ekillendirebilir, her kelime ve her sesi sonsuz imkânlar çanaına yükseltir ve her durumu ve her olayı ...romantik bir tarza dönü türebilir.⁴¹

Romanti in hiçbir imkânı dı arıda bırakmamak adına tözsel herhangi bir gerçekli e teslim olmama tavrı, Weber'in "sava an Tanrılar" betimlemesinde oldu u gibi, "ilahiler mücadelesi"ne kapı aralar.⁴² Bu anar i içinde, ne kozmos ne devlet ne halk ne de tarih gerçekli ini koruyabilir. Her ey gibi, onlar da, romantik bireyin imgeleminin birer oyuncu ı olurlar. Bunun sonucunda, artık, bireyin üstünde tözsel somut bir düzenden söz etmek imkânsız hale gelir.⁴³ Nitekim Schmitt, air arkada ı Theodor Däubler'in *Nordlicht* [Kuzey I ı ı]'i hakkında yazdı ı kitapta, her eyi bilen ama hiçbir eye inanmayan, her eye ilgi duyan ama hiçbir eyden heyecan duymayan kendi ça ının burjuva bireyini, "korkunç bir karmakarı ıklık" içinde "topallayan bir gölgeden ba ka hiçbir ey olmayan sefil çokluk"un anonim bir üyesi olarak görür. Romantik dü ünü ün ürünü olan bu liberal burjuva "vicdan sancıları son buluncaya kadar kendi problematik karakterini tartı arak cümbü etmi tir".⁴⁴ Burjuvazi, bu nedenle, en iyi "tartı an sınıf" olarak tanımlanabilir.⁴⁵ Schmitt bu "tartı an sınıf"ın "sosyal çatı ma" ça ıyla ba a çıkamayaca ını açıkça ifade eder. Bu sebeple, Schmitt için, politik Romantizm veya "okkazyonalizm problemi yalnızca metafiziksel bir problem de ildir; o, aynı zamanda, etik bir problemdir".⁴⁶

⁴¹ A.g.e.,ss.76-77.

⁴² Bkz.,a.g.e.,s.64.

⁴³ Bkz.,a.g.e.,ss.75-78.

⁴⁴ Schmitt'ten akt Meier, Heinrich, *The Lesson of Carl Schmitt*, trans. M.Brainard, The University of Chicago Press, 1998, ss. 2-3

⁴⁵ Bkz.,Schmitt, Carl, *Political Theology*, s.59.

⁴⁶ Bkz., Schmitt, Carl, *Political Romanticism* , s.94.